

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

God en de lijdende mens

Hij had gestalte noch luister dat wij hem zouden hebben aangezien, noch gedaante dat wij hem zouden hebben begeerd.

Hij was veracht en van mensen verlaten, een man van smarten en vertrouwd met ziekte, ja als iemand voor wie men het gelaat verbergt. Hij was veracht en wij hebben hem niet geacht.

(Jesaja 53: 2 en 3)

Ergens in het psalmboek komen we een opmerkelijke zaligspreking tegen: „Welzalig hij, die een juist inzicht heeft in de situatie van een aan lager wal geraakte” (Ps. 41 : 2). Degene die dat zegt is zelf zo'n mens in kommervolle, deplorabele toestand. Hij heeft het niet te breed en maakt het nu mee dat zijn omstanders zich niet verstandig tegenover hem gedragen; ze vergissen zich in hem. Ze trekken uit zijn leed, uit zijn lijden, verkeerde conclusies. Ze zeggen: jij in jouw omstandigheden, jij kunt de gunsteling van God niet zijn.

Wat is het inderdaad moeilijk, zo moeten wij de psalm bijvallen, tegenover de lijdende mens de juiste houding aan te nemen.

Wij moderne christenen zullen tegenover een lijdende medemens niet gauw een dergelijke toon aanslaan. Wij hebben uit het evangelie terecht begrepen dat God en het lijden iets met elkaar te maken hebben. Maar nu lopen wij het gevaar naar het andere uiterste door te slaan.

Wij kunnen geen lijdende zien of we kiezen partij voor hem. Werd men vroeger door het geloof gerechtvaardigd, tegenwoordig lijkt men wel door lijden gerechtvaardigd te worden. Nú hebben we de zaligspreking van de psalm naar de andere kant nodig: „Welzalig hij die zich verstandig gedraagt ten opzichte van de lijdende medemens”.

(Middagpauzedienst in de Engelse Hervormde Kerk op het Begijnhof te Amsterdam op woensdag 30 maart 1983.)

**DOOR
H. DE JONG
AMSTERDAM**

Want lijden en lijden is twee en niet naar iedere lijdende mens gaat Gods sympathie uit.

Tegenwoordig immers wordt de lijdende mens opstandig gemaakt. Dit gebeurt bewust. Ik zal kort in verschillende richtingen laten zien wat voor veranderingen dat te weeg brengt.

Eerste voorbeeld: Vroeger kenden wij het joodse volk onder het type van Ahasveros de wandelende jood. De weerloze die als een voetbal over de aarde werd geschopt. Simon Wiesenthal heeft onlangs nog eens duidelijk gezegd dat we ons in het joodse volk niet moeten vergissen. Dat het nooit meer zal dulden dat het weerloos wordt afgeslacht. De legende van Ahasveros de wandelende jood is dood. Een ander voorbeeld: Vroeger kenden wij de zwarten onder het type van Oom Tom, de tot de dood toe afgebeulde neger van de plantages in het zuidelijk deel van de Verenigde Staten. Maar ook dat type lijkt vandaag uitgestorven. Gelovige duldzaamheid heeft plaats gemaakt voor zelfbewuste weerbaarheid.

Nog een voorbeeld: Vroeger heette de arme 'Lazarus'. Deze naam droeg hij vanuit het evangelie. Jezus had hem gegeven en hij betekende: 'God die helpt in nood'. De

arme van vandaag echter veracht deze naam. Hij kan er niets mee. Hij verenigt zich liever met andere armen om het juk van verdrukking en knechting af te werpen.

Laatste voorbeeld: Ook vroeger al hadden veel vrouwen een leven als een hel. Haar lijden was zo naamloos dat het zich bij mijn weten niet tot een type heeft verdicht. (zoals in mijn vorige voorbeelden het geval was).

Maar ook aan dit lijden wordt nu iets gedaan. Door het feminisme, dat de vrouw tot een vechtster voor eigen rechten maakt.

Vier voorbeelden die alle vier in dezelfde richting wijzen.

Maar hoe denk ik nu over deze ontwikkelingen? Juich ik ze soms niet toe?

In een bepaald opzicht wel. In zoverre we hierin namelijk te maken hebben met een reageren tegen een verkeerd verstaan van het evangelie. Want het valt niet te loochenen: christenen hebben van deze duldzame, op God wachtende houding van hun lijdende medemens misbruik gemaakt, zijn verdrukkingen geworden. Christenen? Naam-christenen! Want we hebben in de geschiedenis te maken met christenen en valse christenen, met kerk en valse kerk.

Dat kan bij de beschrijving van de historie niet over het hoofd worden gezien.

In zoverre we nu in de moderne ontwikkeling een goddelijk gericht over een vervalste kerk en christenheid hebben te zien, moeten wij ons eronder buigen.

Maar als nu vandaag beweerd wordt dat de christelijke kerk mee moet gaan in deze omturning, dat ze die moet bevorderen, ja, dat ze daarbij voorop moet lopen, dan zeg ik toch nee.

Want dit betekent stellig het einde van ons geloof. (Nog afgezien hiervan dat het het einde betekent van nog meer dingen. Bijvoorbeeld van de humor. Waar is in het moderne Israël de joodse humor gebleven? Grimmige mensen hebben geen humor. Let daar ook in je eigen omgeving maar eens op. Maar dit is het belangrijkste niet. Het belangrijkste is dat deze houding het einde betekent van ons geloof.)

Hoe dan? Wel, omdat het hier om

Inhoud

- 1 Drs H. de Jong,
God en de lijdende mens
- 2 Drs W. G. Rietkerk,
De volkerenwereld (1)
- 4 Drs F. P. Vink,
Een eerbewijs aan Professor
C. Veenhof (2)
- 5 Prof. dr H. J. Jager,
Een abc van het Nieuwe
Testament
Lastering (van de Geest en
van de Zoon van God)
- 6 Ds G. Janssen,
Het levende Woord

systemen van zelfverlossing gaat, die als zodanig tegenover het evangelie van Jezus Christus staan.

Als wij ons geloof bijbels houden, behoeven wij zelf van die bevrijdingsbewegingen niet eens afscheid te nemen. Zij doen dat eigener beweging wel. Een tijd lang lopen ze gelijk op met enkele progressieve vormen van het christelijk geloof, maar dan komt er toch al gauw het moment dat ook de meest vooruitstrevende christen moet erkennen dat wat hij samen met die bevrijdingsbewegingen voorstaat en bevordert niet langer bijbels is. En met het bijbels karakter staat of valt ons geloof.

Nee, als wij werkelijk met de ontferming van Christus in de wereld willen staan, dan zullen we op zoek moeten gaan naar andere vormen van lijden als die zich vandaag zo nadrukkelijk aan ons presenteren. Ik zou bijna zeggen: hoe oninteressanter des te beter; hoe minder in het oog lopend, des te meer kans dat we kijken in de richting waarin de Here God zelf ook kijkt. Ik denk hier met name aan de lijdensgestalte van onze Here zelf. Ik weet wel dat zijn kruis nu als een ene teken hoog opgericht op kerktorens staat. Maar dat was niet zo in de tijd dat Hij er aan hing. Toen was het kruis het teken van werkelijk onvoorstelbare ver-

achting. Wie zou het durven om op een kerktoeren een galg te plaatsen? Maar het kruis was oorspronkelijk een nog schokkender teken van lijden. Echt, de mensen draaiden daar hun hoofd van weg en zeiden: dat natuurlijk niet!

Het is dan ook geen wonder dat we in het bekende lied van de lijdende knecht des Heren juist wat dit betreft een bekentenis van de gemeente tegenkomen. Gods volk dat toch door de geschiedenis heen zeer goed weet wat lijden is, belijdt daar in Jesaja 53 dat ze zich in de lijdende knecht vergist heeft: „Hij was veracht en wij hebben hem niet geacht”, „Wij hielden hem voor een geplaagde, een door God geslagene en verdrukte”. Wij verborgen ons gelaat voor hem, wij draaiden ons hoofd voor hem om (Jes. 53 : 3).

Ik denk dat wij de lijdende mensen die van Jezus zijn even gemakkelijk over het hoofd zien als dat destijds met Hem zelf gebeurde. Dat ze in onze ogen even oninteressant zijn, dat er even weinig eer aan te behalen is.

En de angst bekruipt me wel eens dat we met al onze aandacht voor de armen en verdrukten, toch falen in het onderkennen van de ware armen en de ware verdrukten. De ware arme en de ware verdrukte, zegt Paulus (1 Tim. 5 : 5), heeft zijn hoop op God gevestigd. Hij schreeuwt naar God en niet naar de pers. Je moet zelf op God afgestemd zijn om dat schreeuwen te horen.

Dat is dan ook de weg die ik wijs: Ken God en je zult zijn ellendigen leren kennen. Verdiep je in Christus' lijden en je zult gevoelig worden voor het lijden dat bij Hem behoort; dat in zijn buurt zich ophoudt.

En dan de andere lijdende mensen maar laten creperen? Het punt is dat er vandaag vormen van lijden ontstaan die van woorden als 'ontferming' en 'barmhartigheid' niets meer willen weten. Niet u weigert hen te helpen, maar zij zelf weigeren geholpen te worden. En dat vergt van ons een nieuwe oriëntatie, een ander omzien, een anderssoortige gevoeligheid.

God geeft die aan wie Hem zoeken. In de mate waarin u Hem kent, brengt Hij ons bij zijn lijdende mensen. Dat zijn lang niet altijd medechristenen, maar het zijn wel degenen bij wie het evangelie nog een kans heeft.

Wij mogen God wel bidden dat we ons niet vergissen bij de vraag wie de ware lijdende is. Behalve het gebed is daarvoor ook nodig dat de christelijke gemeente haar eigen weg gaat en zich niet laat opjatten door die publiciteitsmiddelen die van het evangelie wel de klok hebben horen luiden maar niet meer weten waar de klepel hangt.

Welzalig hij die zich verstandig gedraagt jegens de ellendige!

De volkerenwereld (1)

De wereld is klein geworden, zeggen wij vandaag. Dat beseffen wij juist ook in de zomermaanden. De een reist naar Spanje, de tweede brengt zijn vakantie door in Canada, en de derde bezoekt zijn kinderen op Curaçao. Niet alleen het reizen is vereenvoudigd, ook de communicatie-middelen zijn door de moderne techniek zo verrijkt, dat wij op dezelfde dag nog weten wat er aan de andere kant van de wereld gebeurt. Wij komen via de televisie in aanraking met Afghanistan, en Ierland en Nicaragua, soms alle drie tegelijk in een en dezelfde nieuwsuitzending.

Dit brengt ons meer dan vorige generaties in aanraking met de volkeren-wereld. Al luisterend, reizend, lezend en kijkend vragen wij ons af: wat mogen wij nu als christenen verwachten van die volkerenwereld? Is er een geheim plan achter de geschiedenis van de volkeren? Welk licht valt er vanuit de Schrift nu op de veelvoud van de volkeren in deze wereld en hun geschiedenis?

Met deze vragen wil ik mij in deze artikelen in Opbouw bezig houden.

Eenzijdigheid

De bewegingen en groeperingen die zich met deze vragen bezig houden zijn onder ons meestal verdacht. Ik denk nu aan het chaliasme (dat is de stroming in de christenheid, die gelooft in een

DOOR
W. G. RIETKERK
UTRECHT

duizendjarig rijk in de eindtijd), aan de Brits-Israël beweging of de Bond Nederland-Israël, de Maranathabeweging enz.

Het grote bezwaar dat in onze kringen leeft tegen dit soort bewegingen is de éénzijdigheid en de overschatting van de betekenis van de bijbelse leer over Israël en de volkeren. Eenzijdig, omdat de bijbel veel méér bevat dan een totaalvisie op de geschiedenis, de Schrift wijst ons allereerst de weg tot redding en geeft ons de zelf-

openbaring van God. Wie éénzijdig maar steeds alleen bezig is met teksten over Israël en de volkeren krijgt iets sektarisch. Hij „snijdt” (sekte komt van seco = ik snijd) één onderdeel uit de bijbelse leer en gaat daarmee dweilen als het éne en allesbeslissende. Zo wordt gemakkelijk één deel van de leer van de Schrift overschat ten opzichte van de brede evangelieverkondiging die Christus als inhoud heeft en in de Heidelb. Catechismus breed wordt ontvouwd.

Horizontsvermalling

Als ik mij toch met deze vragen over Israël en de volkerenwereld wil bezighouden, doe ik dat niet omdat ik meen dat hier nu alles om draait. Ik deel die bovengenoemde bezwaren. Ik preek er zelf ook maar zelden over. Bovendien heb ik op dit gebied heel veel vragen en schrijf ik deze artikelen niet om een onschokbare zekerheid over te dragen maar om aan het denken te zetten en hopelijk door gesprekken hierover ook zelf aan het denken gezet te worden.

Waarom?

Ik zei al: omdat het 'openbreken' van onze wereld deze vragen oproept (zie inleiding) maar in de tweede plaats ook omdat zich het merkwaardige verschijnsel voordoeft dat terwijl de ruimtelijke horizon zich verruimt, de geestelijke zich versmalt.

In onze tijd lijden wij aan bij-

Tegen de revolutie . . .

Het oude adagium van Groen van Prinsterer over de franse revolutie speelde de afgelopen week even een rol in een Kamerdebat over de apartheid in Zuid Afrika. Tegen de revolutie het Evangelie zei Groen. Jan Nico Scholten, de luidruchtige woordvoerder van het C.D.A. beriep zich op dit adagium door te zeggen aan het adres van de vertegenwoordigers van de R.P.F. dat hij onder revolutie verstonde alles wat zich tegen het Evangelie verzet. En dat daarom het verzetten tegen de apartheid geen revolutie is maar de apartheid zelve.

Voorzover ik de debatten gevolgd heb heerst er zó een merkwaardig misverstand en wordt het woord van Groen een middel om alle mogelijke gewelddadigheden te gebruiken. Iets wat Groen nu juist niet bedoelde.

Het is zeker waar dat alles in ons leven en alles in het leven dat zich niet verdraagt met Gods wil in feite opstand tegen God is. Zodra je zelf gaat uitmaken wat wel en niet Gods wil is doe je hetzelfde

Pastorale notities

AALTEN
DOOR
H. AMELINK

als Adam in het paradijs en dat is inderdaad opstand. Maar als we nu gaan zeggen dat alle dingen naar Gods Woord horen te gaan en dat daarom politieke misstanden desnoods ook met geweld bestreden mogen worden of zelfs moeten worden dan zitten we meer op de lijn van de oude wederdopers dan dat we naar de Schrift luisteren. Het is duidelijk dat het Romeinse Imperium een roofstaat was, gebouwd op onderdrukking en slavernij. Een ongelijkheid van zulke grote afmetingen was daar in gebruik dat daarbij de moeilijke positie van de gekleurde bevolking verbleekt. Het lot van de gekleurde bevolking in Afrika zou voor Romeinse slaven een heilstaar betekend hebben. En toch roept het Evan-

gelie de slaven niet op tot opstand maar tot gewillige dienst zelfs aan onredelijke meesters. 1 Petrus 2 : 11-25.

Het klinkt dus wel aardig om te zeggen dat alles wat in strijd is met het Evangelie revolutie is, maar het is niet meer dan een spelen met woorden en een overgaan op de doperse toer. Het is zelfs wel de vraag of het thema van Kuyper dat op alle terreinen van het leven Christus' soevereiniteit ook moet worden nagestreefd door ons, niet eerder dopers is dan reformatoerisch. Zeker is Christus Souverein op alle terreinen. Maar ook dat te zeggen heeft niet als consequentie dat wij de soevereiniteit in het leven de soevereiniteit te kunnen vestigen. Alle opstropen van de mouwen om de reformatie ter hand te nemen is een miskennen van wat de werkelijke taak van de christenen is in dit tijdsgewricht. En de buitenlandse politiek van Nederland al tientallen jaren lang is meer in overeenstemming met de doperse grondtoon van ons volkskarakter dan met de Heilige Schrift.

ziendheid en versmalling van onze geestelijke horizon. De wereld en haar geschiedenis is voor ons net als het universum te groot en complex geworden om daar nog weg in te weten. Zo trekken wij ons terug op ons kleine eilandje van dagelijks nieuws zonder mogelijkheid dat te duiden, zonder nog te geloven in een plan, zonder enig besef van de grote lijnen van Gods heilshandelen, dat heus niet in de tijd van het Nieuwe Testament is opgehouden.

Zonder dak

In een historische studie over constructies van de geschiedenis met name in de tijd van de Reformatie („Het gebinte van de tijd”, Kok, Kampen) heeft prof. Hartvelt een beeld geschetst van de visie van de reformatoren op de geschiedenis.

Hoe wij ook over hun visie (die nog sterk uitging van de 6000-jarige ouderdom van de aarde) mogen denken, één ding staat vast: de gehele menselijke geschiedenis was voor hen overzichtelijk. De wereld van de volkeren had een dak en de tijd had balken. Er was niet een overloze ruimte en een eindeloze tijd - neen beiden hadden structuur, aanvang en doel. Er waren er die een theologie van de geschiedenis ontwierpen bijv. aan de hand van de Drieëenheid: de Vader over de eerste twee eeuwen, de Zoon over de tweede twee eeuwen en de Heilige Geest over de derde twee eeuwen en nu is het wachten op de grote Sabbath: het 7e duizendjarige tijdperk. Deze ontwerpen werden gedragen door de profetieën van Daniël en Openbaring.

Wat gebeurde echter in de eeuwen van de Verlichting die op de Reformatie volgden: „Het dak raakte van de geschiedenis af; wat overbleef was een tamelijk onbewoonbaar huis in een grimmige omgeving; dat laatste was de geschiedenis overigens altijd wel geweest. Men had echter altijd wel een horizon gezien. Voortaan werd men vanuit de dreigende horizon opgejaagd.” blz. 84.

Het boekje van Hartvelt eindigt met een conclusie: het oriënteringsprincipe van Melanchton c.s. heeft zijn tijd gehad. Wat is er voor in de plaats gekomen? Dat is ons verhaal, zegt Hartvelt. „Ongetwijfeld moet voor het besef van velen met het verdwijnen van dit oriënteringsprincipe (nl. van Melanchton's zeven keer duizend jaar, W.G.R.) het dak van de geschiedenis zijn weggenomen, zo, dat het koud werd in de tijd.” blz. 90.

Dat dak waarover Hartvelt spreekt is het dak van de profetie. Het is het ontbreken van een oriënteringsprincipe als het gaat over de geschiedenis van Israël en de volkeren. Maar vooral: hij heeft gelijk: het is koud geworden in de

geschiedenis van de volkeren in de twintigste eeuw.

Het Tegoed van het O.T.

De tweede persoon die ik graag citeer vóórdat ik tot de zaak zelf overga is prof. K. H. Miskotte. Zijn visie op de Schrift is kort samen te vatten met een woord van B. Wensel (dogmatiek dl. 2, 150): Het N.T. heeft ten opzichte van het O.T. een *meerwaarde*. Ook: het O.T. heeft ten opzichte van het N.T. een *Tegoed*. Over dit tegoed heeft prof. Miskotte geschreven in „Als de goden zwijgen”. Hij spreekt over de openbaring van het heil in het N.T. in zijn *diepte*, terwijl het O.T. duidelijker spreekt over de *breedte*, vgl. „De dieptedimensie, die het N.T. aanwijst: „alle dingen zijn door Hem en tot Hem geschapen en alle dingen hebben hun bestaan in Hem (Col. 1 : 17) ... worde verkondigd en betuigd aan de breedte der geschapenheid, zoals het O.T. die toont.” (159) of „De afsluiting van het O.T. (in het N.T.) geeft ruimte voor zijn *ontsluiting*” (158). „Men hoort vaak zeggen: in het N.T. komt de persoonlijke Godsverhouding pas tot haar recht, het volk treedt op de achtergrond; voorzover dit juist is (het is nl. lang niet helemaal juist) moeten we zeggen: goed, en na de persoonlijkheid, zien we, dank zij de Thora weer het volk! En zo is het met de persoonlijke schuld, persoonlijke roeping, persoonlijke ervaring. Het nieuwe behoeft *na de concentratie* opnieuw de *expansie*, het wil in een wijder verband ingaan; de Geest keert tot de aarde weer, en de geest die de hemelse dingen vond, zoekt een doeleind op aarde; de weg daartoe wordt door de Thora gewezen: over de vragen van de cultus en cultuur, van volk en staat, over de natuur die ons tot de lof Gods aanpoort, en over het lot dat ons in één benaauwenis brengt met alle vlees, over eros en over de oorlog, over de ordening van het sociale leven en over de rechtspleging kan geen christenmens tot wijsheid komen zonder de raadslag van de Thora. Het moet weliswaar alles onder het Kruis doorgaan, maar het lijden van Vorst-Messias heft het Woord-in-de-woorden niet op, het doet de Thora niet te niet, ook in dit opzicht dat wij de eeuwen door hebben te leren van de Thora hoe wij als volk en enkeling op de eerst gevloekte, nu gezegende aarde zullen verkeren.” (185).

De volkeren-psalmen

Deze woorden van Miskotte geven op bijzondere wijze aan hoe zich het N.T. en het O.T. tot elkaar verhouden als heil in de diepte t.o. heil in de breedte, als afsluiting ter ontsluiting, als concentratie die voorafgaat aan de expan-

sie. Moeilijke woorden wellicht voor sommigen van u, maar wel bijzonder fundamenteel voor het inzicht dat er een tegoed is van het O.T. in haar profetieën over het Volk en de volkeren dat zich als een dak uitstrekt over de geschiedenis. Ik denk hierbij aan het direkte begin van Genesis: de volkerenlijsten, en hoe de grote belofte aan Abraham in Genesis 12 : 1 e.v. juist op die volkerenwereld gericht is: in u zullen alle volkeren gezegend worden. In het O.T. wordt heel vaak over de volkeren gesproken als het uiteindelijke heilsdoel van God. Israël, zijn knecht, is slechts een middel tot een doel. Het gaat er om dat door dit volk alle volkeren zullen worden gered, en gezegend. Wie denkt hier niet aan de psalmen:

De volken zullen u belijden,
o God, u loven al te zaam.
Volken zult Gij rechten,
hun geding beslechten,
in gerechtigheid,
volken op deez' aarde,
die uw arm vergaarde,
die Gij veilig leidt.

(Ps. 67 : 2)

Ook zelfs het land der duisternis
zal weten wat uw luister is.
Egypte zal u eren.
Het morgenland strekt als een bruid
de handen haastig naar u uit
ook daar zult Gij regeren.
De wereld brengt u huldeblijk
want heel de wereld is uw Rijk,
Jeruzalem het midden
koningen overal vandaan
komen met schatting voor u staan,
elk land zal tot u bidden.

(Ps. 68 : 11)

Dit zal gedenken wie zich noch
verweert,
tot alle natie zich tot Hem bekeert,
en voor de Koning die het al
regeert
zich neer zal buigen.
De verste einden zullen het
getuigen
dat Hem de heerlijkheid, dat Hem
de kracht is,
het Koninkrijk.

(Ps. 22 : 11)

Het is geen moeite om bij deze enkele voorbeelden nog vele andere plaatsen uit berijmde en onberijmde psalmen te kiezen, die zó spreken over het heil voor de volkeren-wereld.

Het ligt ook geheel in de lijn van de profeten. Dit profeteren zij: „en het zal geschieden in het laatste der dagen: dan zal de berg van het huis des Heren vaststaan als de hoogste der bergen, en alle volkeren zullen derwaarts heen stromen en vele natieën zullen optrekken en zeggen: Komt laten wij opgaan naar de berg des Heren en naar het huis van de God Jacobs, opdat Hij ons lere aangaande zijn wegen en opdat wij zijn paden bewandelen” etc. Jes. 2 : 1-6, vgl.

Redaktie

Ir. A. W. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. E. R. Postma
Drs. W. G. Rietkerk

Adres van de Redaktie:

Ds. K. Muller, Dovenetel 45,
8446 SH Heerenveen
Tel. 05130-20476

Kerknieuws / Uit breder kring

M. J. F. van der Wal
Brugakker 60-17
3704 RA Zeist
Tel. 03404-61525

25 : 6, 7 „Op deze berg zal de Here de sluier vernietigen, die alle natieën omsluit en de bedekking waarmede alle volken bedekt zijn.” Vgl. Jes. 42 : 1, 56 : 7, 61 : 11.

Voorsmaak of totale vervulling?

Psalmen en profetieën als hierboven beschreven zing ik en lees ik niet als vervuld, maar als een nog uitstaand tegoed. Soms wordt een enkele van deze beloften geciteerd in het N.T., als de vervulling ervan gaat oplichten in de heidenzending (Hand. 13 : 47 en 15 : 17) maar het is nog niet de volle vervulling van deze profetieën die wij hier vernemen. Het blijft bij een oplichten. Op precies dezelfde wijze als wanneer ik op een bijeenkomst van christenen uit vele rassen en volkeren aanwezig mag zijn. Dat is een bijzondere ervaring om zo samen de lof van God te mogen zingen en een citaat van Jes. 2 : 1-6 zou hier best op zijn plaats zijn. Maar ik verwacht meer. Het geeft mij alleen nog maar een voor-smaak. Zo is het mogelijk om heel de geschiedenis van de kerk van twintig eeuwen nu eens een keer niet te zien in het licht van vervulde beloften, maar als alleen nog maar een voorsproefje van het grote dat nog uitstaat. Is dat niet ook N.T.-isch, de gemeente te zien als eersteling? (2 Thess. 2 : 13, Jac. 1 : 18). Het maakt in ieder geval wel bescheiden.

De Groot Nieuws Bijbel (2)

Rectificatie — Helaas werd een gedeelte van dit artikel in nr. 25 onleesbaar. Op pag. 3 moeten in de laatste kolom de regels 3 t/m 10 van de eerste alinea worden verplaatst naar de eerste kolom van pag. 4 regel 5. Op pag. 3 leze men dus: Waarom gebruikt Lukas hier deze bij de Joden vertrouwde term 'sabbatsreis' ... en op pag. 4: Er wordt in de toetsing van de getrouwheid van de vertaling niet alleen gelet op ...

H. M. Mulder

LIEFHEBBER VAN VADER (2)

Een eerbewijs aan Prof. C. Veenhof

In een vorige aflevering is gebleken dat sinds de Franse Revolutie de rol van de vader als vertegenwoordiger van wat mag en niet mag door de beoefenaars van de menswetenschappen (psychologie, sociologie enz.) verafschuwd wordt. Als voorbeelden werden Freud en Marx ten tonele gevoerd. Liefde tot de Waarheid uit zich nimmer in jaloersheid, wel in veréénzelviging en Voorbeeld zijn. De gevolgen voor het menselijk opvoeden en onderwijzen dienen nog gezien te worden.

Goed voorbeeld doet goed volgen?

De Here Jezus heeft dat vóórbeeld steeds vóór-geleefd aan Zijn discipelen, die dat voorbeeld ook echt nà hebben willen leven. Echter, ze kunnen dat voorbeeld nog geen gestalte geven in hun leven, geen vorm.

Het ene ogenblik lijkt het erop, het andere ogenblik gaat het faliekant mis. Twee voorbeelden zijn genoeg om te laten zien hoe déze veréénzelviging met de belangen van de Heer wel nagestreefd worden, maar toch geen blijvende vorm kunnen krijgen nog: Petrus' gaande over het meer en zijn belijdenis van de Here Jezus als de Christus (Matth. 14:29 en 16:16) aan de ene kant zijn te vergelijken met Matth. 14:30 en 16:22 en 23 aan de andere kant. De band met de Heer trekt wel, dat wel!

Pas nà Pinksteren kan het in hun leven gestalte krijgen van die band met de levende Heer mogelijk worden: van de hemel uit, komt de Heilige Geest dat bewerkstelligen. Handelingen 2:4 en ook Filippenzen 2:13 is wat dat betreft erg duidelijk: „Want het is God die in u werkt beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen”.

Het goed volgen van het goede voorbeeld van de Heer wordt duidelijk in het verhaalde in Handelingen 4:8 t/m 19 (Petrus' toespraak tot de Hoge Raad). Vergelijk u dat eens met het gebeurde in Matth. 26:74!

Handelingen 5 geeft dan ook weer dat het belijden van de Here Jezus als Heiland = Heelmaker van het hele leven ook zijn gevolgen dient te hebben in het heelhouden van de gemeente (in OPDRACHT van God) tegenover jaloersheid. (Dode orthodoxie als ont-aard-ing van orthopraxie!).

Je willen binden aan de hemelse Vader houdt in jezelf binden. Deze zelfbinding (Filipp. 2:13!) is het tegenovergestelde van de in onze westerse maatschappij en cultuur steeds meer verGOEilijkte, gepropageerde en in zwang komende

DOOR
F. P. VINK
DEN HELDER

zelf-doding of zelf-moord als ontbindingsverschijnsel in het persoonlijke leven. De zelfbinding aan wat de Heer van ons vraagt, geeft echter alleen AUTORITEIT! „De éénheid waar je stil van wordt” dient zich uit te werken in „Werken aan jezelf” als vrucht der dankbaarheid! ¹⁾

Hoe nu de rol van de vader hierin te vervullen - u weet daar begonnen we toch mee? - in samenwerking met de moeder voert ons naar

De rol van opvoeding en onderwijs

Hoe nu die zelfbinding te onderwijzen? Voor een Gereformeerde is het duidelijk dat een hart niet bekeerd kan worden door opvoeding of onderwijs alleen. Zoiets ligt buiten onze macht: opvoeding slaat niet automatisch om in zelfbinding. Net zomin als Sacramenten auto-matisch werkende middelen zijn om genade „in te gieten” (antw. 66 van de Heidelbergse), of de ark automatisch de overwinning brengt (1 Sam. 4:3), net zomin slaat opvoeding automatisch om in zelfbinding. Alleen het Evangelie heeft die geheime werking! pneu-matisch.

Toch zitten we niet in een oplosbare situatie en kunnen we nog vertrouwen op de nog in stand gebleven structuren in de schepping. Paulus geeft daarvan een beschrijving in 1 Cor. 7:29 en 31, waar hij schrijft dat „de tijd kort is” en „Want het uiterlijk van deze wereld is bezig te verdwijnen”. In het Grieks staat voor kort een woord dat ook kan betekenen: gedrongen, mismaakt of doorgezakt. Bovendien wijst vers 29 terug naar vers 26 („Ik acht dus om de bestaande nood dit goed...”).

¹⁾ niet denigrerend bedoeld t.o.v. de artikelenreeks van brs M. de Jonge en D. W. L. Milo!

In vers 31 staat een Grieks woord voor uiterlijk dat eveneens kan betekenen: schema of structuur van deze wereld in de zin van objectief aan-wijs-bare elementen, waar mensen nog waarde aan kunnen hechten om hun leven op te bouwen of mee in te richten (of niet!): eigendom, gezag!, wetten ervan, huwelijks- en gezinsverhoudingen. Objectief aanwijsbare elementen om zwakke, afhankelijke mensen kinderen te beschermen tegen zich onafhankelijk willen voelen zonder het ook maar in de verste verte te kunnen zijn! Objectieve structuren die nu nog gelden, maar na de jongste dag in Christus zullen verdwijnen.

Voor de christen kan vaderschap alleen geleerd worden in het zich afhankelijk weten op de terug-weg van de verloren zoon: de aan hem bewezen genade is noodzakelijk om de goede structuren die er nog zijn, ook al staan ze op doorzakken, te herontdekken in hun waarde en zeggingskracht (dat betekende autoriteit toch?) voor het menselijk leven en daar een voor God goed gebruik van te maken. Stapje voor stapje mag een vader (en als hulp tegenover hem ook de moeder!) de kinderen helpen lopen op de lange weg naar de door hen zelf te dragen zelfstandigheid als teken van zelfbinding.

Hoe?

Ook daarvan kunnen we leren van de manier waarop de Here Jezus met Zijn LEERLINGEN omging.

Zelfstandigheid

Wat daar al niet over geschreven en gedacht is! Bovendien niet alleen over het begrip zelf, maar ook over hoe het bereikt moest worden, waren de meningen verdeeld. Toch begint er wel zicht op te komen.

Op je ZELF STAAN in het klèine is er een goede voorbereiding voor (Lucas 10:1-20 „Zeventig wor-

den uitgezonden”. Jezus' blijdschap en erkenning van uitverkiezing zijn gemeend).

De kans dat het werkje dat je op je schouders hebt gekregen, mislukt, is veel kleiner dan de kans dat iets groots waar het kind (of de discipel!) tegenop ziet als een berg, gelukt. Belangrijk is voor beiden het idee dat het van zichzelf heeft en wat men soms zo eerlijk te horen krijgt in de trant van: „O, dat fiks ik wel even” tot de verzuchting „Moet ik dat allemaal doen?” Die uitlatingen geven zo mooi weer de bevrediging die je verwachten kunt als het lukt en eveneens de teleurstelling als succes uitblijft. Wat is er dan logischer dan het kind zelf te laten kiezen wat als karweitje gedaan kan worden en zijn verwachting van wat het ervan terecht denkt te brengen, van te voren duidelijk te laten formuleren in de speelruimte van het kindschap? Lukt wat het kind wilde? Heel fijn (Lucas 10:17)!

Gaat het fout? En? Niet een handvol als wel een landvol kansen. „Volgende keer beter” kleineert niet, geeft een kans het beter te doen en boort de nieuwe poging op voorhand niet de grond in. Het de grond in boren is in de geschiedenis zo strijk en zet geweest, zo'n regel geworden, dat het vóórkomen van de regel (open, opbeurend bezig-zijn) als uitzondering gevoeld gaat worden. Matth. 7:28 en 29 geven dat duidelijk aan: het als gezaghebbende (autoriteit-hebbend!) leren behoort iedere rabbi in Israël te doen, is echter spaarzaam geworden. Wie vergelijkt niet de tijd van de Here Jezus met die andere tijd toen het Woord des HEREN ook schaars was (1 Sam. 3:1)?

Wie zo de manier gevonden heeft om voor zichzelf succesvolle ervaringen te verwerven die steeds weer uitlokken tot nieuwe succesvolle belevenissen, weet dat een kind er zo dubbel gevoelig voor is als een volwassene en kan dat overbrengen. Wat is er fijner dan een gevoel van veiligheid en ruggesteun (Lucas 10:5) van waaruit je kunt vertrekken?

Het is daarom belangrijk als kerk,

Ontmoetingsdag over „Gemeentevernieuwing”

In het kader van het jaarthema van 1983 „Vernieuwing van de gemeente” zal er op zaterdag 17 september een ontmoetingsdag worden gehouden, waarop o.a. het z.g. „kleine kerken-plan”, gemeentekringen en celvorming aan de orde zullen komen. Er zal verslag worden gedaan van de Wheaton-conferentie over dit thema en de ervaringen in Korea, terwijl er een evaluatie zal plaats vinden van het „kleine-kerken-plan” in Nederland.

Medewerkenden aan deze dag zijn o.a. Ds F. H. Veenhuizen, Ds Ch. Groot en Ds A. J. Krol. De dag zal gehouden worden in het kerkelijk centrum „de Brug”, Schuylenburgerweg 2 in Amersfoort. De dag wordt georganiseerd door de Evangelische Alliantie. Opgaven kunnen worden gedaan via het sekretariaat: Hoofdstraat 55, 3971 KB Driebergen. Tel. 03438-13693.

school en huis één lijn trekken en weten dat het kind zoals het nu is het éénmalig te „gebruiken materiaal” is waaruit de toekomstige volwassene „gebouwd” gaat worden (de aanhalingstekens geven al aan dat de zelfbinding van de volwassene in de periode van het kindschap niet automatisch ontstaat).

Rust, reinheid en regelmaat waren vroeger goed voor een baby. Zou geestelijke rust, reinheid en geestelijke regelmaat niet voor een ouder kind geschikt zijn?

Een vaste lijn betekent geen harde hand, wel consequent zijn en als het moet een straf durven geven die te maken heeft met wat verkeerd gedaan is: wie zijn achterwerk brandt, moet op de blaren zitten!

Eén ding is zeker: wie heen en weer geslingerd wordt tussen onverenigbare wensen en verlangens, de wens tot zelfbinding of juist niet, de wens tot liefde of tot jaloersheid uit gebrek uit liefde, kan niet op-zichzelf-staan en kan dan ook geen zelf-stand-ig-heid verwerven.

Dan is er iets anders nodig (Marcus 9 : 23 en 29): geloof, gebed en vasten.

Enthousiast zijn

De meisjes opleiden tot piëteit en zorgzaamheid is in Reformatorische kringen nog gemeengoed en gemakkelijker te verwezenlijken dan jongens op te voeden tot cultuurbehouders en -overdragers, d.w.z. tot het op de schouders willen nemen van de vaderfunctie. Uit het geschrevene tot nu toe hebt u al kunnen merken dat dat laatste in de toekomst toch wel eens meer problemen zal gaan geven dan onze feministische landgenoten zo op het eerste oog kunnen inschatten.

Voor hen geldt: Liever helemaal niet, dan een klein beetje.

Als Calvinistische, Reformatorische christenen moeten we maar afzien van het idee dat er goede kernen in de mens zijn. Dat is volgens Jeremia 17 : 9 en 10 onmogelijk: jammer voor Karl Marx. Zeker nú, 100 jaar na zijn sterfdag.

Hij moet het idee ook maar uit het hoofd zetten van versmelting met het goddelijke. Dat is volgens 1 Kon. 8 : 27 een WAANidee (leuk zo'n psychiatrische term!): jammer, Teilhard de Chardin.

We verwachten een ander deel in de nieuwe paradijstinstad Jeruzalem ²⁾.

Laten we ook maar afzien van de noodzaak tot bewustzijnsverwijding die broodnodig zou moeten zijn voor de zelfverwerkelijking van mens om tot zijn doel te komen. Romeinen 13 : 11-14 is te duidelijk een vingerwijzing naar de nood-

zaak te komen tot een nauwer luisterend geweten: jammer, heer Freud. Wij behoeven onze hemelse Vader niet te zien als symbool van alles wat ons benauwt in dit leven, zonder reden of noodzaak, ons klein houdt uit jaloersheid of ons wil uitsluiten van Zijn liefde uit een de mens vernietigende willekeur!

De vraag naar de zin van ons leven is al beantwoord in Joh. 10 : 10, heer Jung.

De hunkering naar een eigen identiteit zal vervuld worden (Openb. 2 : 17), meester Adler.

Onze behoefte aanvaard te zijn, is door Christus al tot stand gebracht, meneer Künkel: Rom. 15 : 7. Onze hang naar vrijheid is geworden een staan in de vrijheid in Christus (Gal. 5 : 1), vogelaar Marcuse!

Onze taak

De Reformatorische, Calvinistische kerken hebben daarom nog een taak in dit onchristelijk wordende Nederland. Een taak die voor de komende eeuw zwaar is te noemen. Niet groots of verheven. Dat soort overwinningsroes- of engelgevoelens kunnen we maar beter vergeten, zo'n 90 jaar na de hereniging van 1892 en twee kerk-scheuringen later.

Deemoed als houding van klein-zijn, weet-hebben van broosheid (wie kan garanderen dat de stemming over één uur niet om de één

of andere reden radicaal is omgeslagen?), ook weet-hebben van totale afhankelijkheid van de hemelse Vader zonder Wie elke stap vrucht-eloos is voor dit en het toekomstige leven. Desondanks niet de moed laten zakken in een zich-ontbindende, verduivelende wereld. Weet-hebben van de invloed die een (gevallen) koning heeft op de samenwerking tussen structuren van een geschonden wereld, als die koning op zijn knieën terugkruipt naar zijn Koning, om na genade-volle erbarming op het slagveld van deze wereld staande te blijven als de eenvoudigste onder de broeders. Oog hebben niet alleen voor het zgn. objectieve in de natuurwetenschappen, waar in het hele kleine gebied de werkelijkheid verandert door er naar te kijken ¹⁾.

Ook oog hebben voor het zgn. subjectieve in de nieuwere sociale wetenschappen, waar de werkelijkheid verandert door er aan deel te nemen ²⁾.

³⁾ de zgn. „onzekerheidsrelatie van Heisenberg”. Door sub-atomaire deeltjes te bezien met een elektronen-microscopie verandert hun aard en bijv. ook hun levensduur, in sociologie, pedagogiek en psychologie bekend onder de naam „Pygmalion-effect” (naar de bekende Griekse mythe van „Pygmalion”) of self-fulfilling-prophecy-effect. Door te geloven in de kwaliteiten van een ander of zichzelf, is het mogelijk talenten te wekken, die nog niet eerder opgemerkt waren.

Een mens die gelooft, verandert in zijn vermogen om een relatie te leggen boven zichzelf uitgaand. Wáár gelooft hij in? In het veranderen van de scheppingsstructuren, zodat de uitbuiting verdwijnt (Marx)? Of in het her- en erkennen van goede scheppingsstructuren (zodat de Verderfengel ons „huis” voorbijgaat met de vloek van Deut. 28 : 67) en het gedurig terug „Ja” zeggen op het „JA” van God (Deut. 26 : 17 en 18).

Laat dan nu de haters van de vader in de opvoeding als vertegenwoordiger van „Er staat geschreven” en „Er is geschied”, maar ook als symbool van het willen doen van de wil van de Vader die in de hemelen is, van de geschonken zelfbinding, in plaats van de zelfont-binding, van het Gereformeerd willen zijn, rustig agressief zijn.

Ons antwoord op Karl Marx kan zijn: „Gereformeerden aller landen, blijft verenigd op de terugweg van de verloren zoon!”

Noot 1 en 2 combinerend en uitstijgend boven de valse - uit de Griekse filosofie stammende - tegenstelling tussen objectieve en subjectieve werkelijkheid in deze noten verwoord, is een andere werkelijkheidsopvatting mogelijk. Niet meer objectief of subjectief, maar effectief = effect hebbend, ten goede of ten kwade. Onze taak voor de volgende eeuw heeft hier mee te maken m.i.

Een abc van het Nieuwe Testament

Lastering (van de Geest en van de Zoon van God)

De betekenis van dit woord zal wel vrij algemeen bekend zijn. Het is zoveel als eerroof, belediging of kwaadsprekerij. In een bijzondere betekenis komt het voor in Matth. 12 vs. 31: „Alle zonde en lastering zal aan de mensen vergeven worden, maar de lastering van de Geest zal niet vergeven worden. Sprekt iemand een woord tegen de Zoon des mensen, het zal hem vergeven worden; maar spreekt iemand tegen de H. Geest, het zal hem niet vergeven worden; noch in deze eeuw, noch in de toekomst.” Over dit kwaad, algemeen bekend als de onvergeeflijke zonde zal dit artikeltje gaan.

Het verband is als volgt: De Here Jezus heeft een bezetene genezen, een demon uitgedreven. Daarop zeggen de Farizeeën: dat heeft hij gedaan door Beëlzebub. Waarop Jezus opmerkt: als dat waar was, zou de satan tegen zichzelf verdeeld zijn. Bovendien: door welke kracht doen leerlingen van de Farizeeën het dan? En dan volgen de boven genoemde woorden. Het tegenspreken van de Zoon des mensen (waarmee de Heiland zichzelf telkens aanduidt) zal vergeef-

DOOR
H. J. JAGER
KAMPEN

lijk zijn, omdat Hij daarmee aangeduid wordt als de méns-bij-uitnemendheid, de tweede Adam. Men weet dan nog niet wat men doet. Vergelijk de bede aan het kruis: „Vader, vergeef het hun,

want zij weten niet wat zij doen.” Men kende Hem nog niet als de Zoon van God, één met de Vader en de Geest. Wie Hem als zodanig lastert of smaadt en Hem om zo te zeggen weer kruisigt, die begaat een onvergeeflijke zonde, Hebr. 10 : 26. Die heeft geweten van de Zoon van God en van de Heilige Geest en van Gods genade, maar heeft die opzettelijk verworpen. Dan is er geen bekering meer mogelijk en dus geen vergeving. Want de Geest is het die ons wil toeëigenen. wat wij in Christus hebben. Als iemand die Geest bewust en opzettelijk, definitief verworpt, is er geen contact met de H. Geest meer mogelijk. En zo is er geen heil meer te verwachten.

Wie persé niet wil behouden worden, zal dan ook niet behouden worden. God dringt door de Geest wel tot geloof en bekering, maar Hij dwingt niemand. Hij laat een mens, ook een aanvankelijk gelovig mens, de vrijheid om weer „neen” te zeggen. Denk aan het woord van Jezus, gesproken

²⁾ letterlijk vertaald betekent deze naam: deel van het paradijs (= tuin).

tegen Jeruzalem: „Ik heb u willen vergaderen, zoals een hen haar kuikens onder de vleugels verzamelt, maar gij hebt niet gewild.”

Dezelfde zonde wordt ook genoemd in Hebr. 6:4-6, waar het volgende te lezen staat: „Want het is onmogelijk hen, die eens verlicht zijn geweest, van de hemelse gave genoten hebben en deel gekregen hebben aan de H. Geest, en het goede woord Gods en de krachten der toekomstige eeuw gesmaakt hebben, en daarna afgevallen zijn, weer opnieuw tot bekering te brengen, daar zij wat hen betreft de Zoon van God opnieuw kruisigen en tot een bespotting maken.” Vele theologen kunnen deze mogelijkheid in hun systeem niet passen. We moeten ze toch maar zo laten staan. En de waarschuwing ter harte nemen om van dat punt maar zo ver mogelijk weg te blijven. Dat dit de bedoeling is blijkt uit de vermaning aan de Hebreeërs om weer aan te knopen bij hun begin, dat zo goed was.

Dezelfde zonde wordt bedoeld in Hebr 10:26 vv: „Want indien wij opzettelijk zondigen, nadat wij tot erkenning der waarheid zijn gekomen, blijft er geen offer voor de zonde meer over, maar een vreselijk uitzicht op het oordeel... Hij heeft de Zoon van God met voeten vertreden, het bloed van het verbond, waardoor hij geheiligd was, onrein geacht en de Geest der genade gesmaakt.” Dan is er geen bekering meer mogelijk en geen vergeving. Want de Geest eigent ons toe wat wij in Christus hebben. Zonder de Geest is er geen heil, maar onheil.

Verwant is ook 1 Joh. 5:16 v., waar sprake is van „zonde-tot-de-dood” en „zonde-niet-tot de dood”. Met zonde-tot-de-dood zal wel de onvergeeflijke zonde van de andere plaatsen bedoeld zijn: overtreding, die leidt tot de eeuwige dood. Als Joh. schrijft, dat wie uit God geboren is niet zondigt, dan bewijst de werkwoordsvorm dat hij bedoelt, dat wie echt in de Here Jezus gelooft niet in de zonde leeft. Hij maakt z'n praktijk niet van zondigen. Dat de gelovige niet vrij van alle ongerechtigheid is blijkt uit een andere tekst, waar de apostel zegt: „Wie meent zonder zonde te zijn bedriegt zich en de waarheid is niet in hem.” (1:8).

Dat 't mogelijk is na gewassen te zijn weer tot het oude zonde-leven terug te keren blijkt ook uit II Petr. 2:22, waar gesproken wordt van gewassen zeugen, die zich weer wentelen in het slijk en van honden, die terugkeren tot eigen uitbraaksel. Van „dé afval der heiligen” spreekt de Schrift vanzelf niet. Maar dat heiligen, die aanvankelijk tot geloof zijn gekomen,

kunnen afvallen, dat zegt ze wel. Daarvoor moeten we ons wachten. Het is geen onafwendbaar noodlot. Petrus vermaant ons in dit verband, om roeping en verkiezing vast te maken, door een christelijk leven. We mogen en moeten bij ons geloof voegen degelijkheid en kennis en zelfbeheersing en wat verder tot een leven in de vrese Gods behoort. Dan zullen we niet zo struikelen, dat we afvallen. Overigens is er de mogelijkheid om „schipbreuk te lijden van het geloof”, d.i. het geloof te verliezen, en zo te „vervallen van de genade”.

Uit het voorgaande is wel duidelijk, dat zonde tegen de Heilige Geest, die onvergeeflijk is, niet kan voorkomen in een wereld, die God niet kent, noch weet heeft van de Geest. Als men dáár vloekt en tiert en spot, is dat vergevelelijk. Als men tot geloof komt en zich bekeert. Van hén geldt: zij weten niet, wat ze doen. Ook als de Farizeeërs de Heiland een vraat en wijnzuiper noemen is dat m.i. niet de zonde tegen de Heilige Geest. Zij kenden Hem nog niet als de Zoon van God en konden Hem dus niet als zodanig smaden. Er is een zekere mate van kennis nodig, zal men de onvergeeflijke zonde kunnen bedrijven. Dat deze zonde meer geheimzinnig zou zijn dan alle andere overtredingen zou ik niet willen beweren. Zonde in het algemeen is iets geheimzinnigs. Een theoloog heeft gezegd (terecht denk ik): Ze is zelf onverklaarbaar, maar verklaart veel. Er is beweerd dat het onvergeeflijke kwaad een overtreding zou zijn speciaal van het 3e of het 7e gebod. M.i. betreft het alle geboden. Men heeft één geval uit de kerkgeschiedenis genoemd, waar duidelijk dit kwaad zou zijn bedreven. Vermoedelijk is het veel algemener dan dit éne zeldzame geval. Verder is deze zonde m.i. al te zeer geïsoleerd, apart gezet, naast andere zonden tegen de H. Geest. Want die zijn er zeker. Niet álle smading van de Geest en de Zoon van God is onvergeeflijk. Volgens Jes. 3:10 zei de Here van Israël: „Ze zijn toch mijn volk, kinderen die niet trouweloos worden en Hij bewees hun barmhartigheid en veel gunstbewijzen, maar zij waren weerspannig en bedroefden de H. Geest.” Stefanus verweet z'n hoorders (Hand. 7): „Hardnekkigen en onbesnedenen van hart, gij verzet u altijd tegen de H. Geest.” In Ef. 4:30 is te lezen: „Bedroeft de H. Geest niet, door welke gij verzegeld zijt.” Wat m.i. betekent: Wiens stempel gij draagt, door Wie gij zijt gemerkt, vernieuwd. We bedroeven de Geest door toe te geven aan verleidingen. Als we ons laten leiden door de Geest strijden we daartegen en worden we verlost van boosheden. Ook is er sprake van de Geest uitblussen,

waartegen I Thess. 5:19 waarschuwt. Dat doen we als we profetieën verachten. Zijn er dan nog profetieën? Als het met de gemeente goed staat denk ik van wel. Dan zijn er brs. en zrs. die de Schrift kunnen verklaren. Aanwijzing geven voor het chr. leven. Het kan nog gebeuren, dat men in dat geval zulk spreken afwijst. En probeert het gesprek over een andere boeg te gooien. Men spreekt liever over koetjes en kalfjes. Als we zo doen, bedroeven we de Geest. Dan belemmeren we de werking van Woord en Geest. Want de Geest werkt hoofdzakelijk door het Woord.

Van genoemde zonden wordt niet gezegd, dat ze onvergeeflijk zijn. Lastering is m.i. erger dan tegenstaan enz. Tussen weerstaan en bedroeven zie ik geen verschil. Blussen zal erger zijn. En het eindpunt van de reeks is lasteren.

Er zijn allerlei kenmerken ge-

noemd, waaraan we konden weten of wij deze zonde hebben bedreven. M.i. een onnut bedrijf. Paulus zegt ergens: Die mij oordeelt is de Here. Laten we daarbij maar blijven. En als iemand vraagt, waartoe ons deze zonde dan is bekend gemaakt? Dan is mijn antwoord: Opdat wij van dat eindpunt zo ver mogelijk weg blijven. Boven een ziekenhuis in Groningen stond de spreuk: Pas op voor het begin! Laten we dat maar in toepassing brengen. Ons radicaal wachten voor elke zonde. Ons laten leiden door Woord en Geest. Niet alleen door boven genoemde teksten worden we gewaarschuwd. Maar op vele plaatsen in het N.T. 'k Zou willen noemen: de dwaze meisjes (Matth. 25); de man zonder feestkleed (Matth. 22); de luie slaaf (Matth. 25). Er zijn er veel meer. Neemt ze ter harte. Eer het te laat is. Er is een „te laat”. (Luk. 13:22 vv.).

Het levende Woord

In een reactie op enkele artikelen van mijn hand over het profetische spreken en de theologie voert collega J. C. Janse het pleit voor profetisch spreken, omdat dit betekent het levende Woord Gods verkondigen, het zeggen van de dingen die thans gezegd moeten worden en dat tegenover het tijdloos spreken van in elk geval velerlei theologiseren. Dit levende ziet hij gelegen in het vermanende, vertroostende, bemoedigende of bestraffende van het Woord Gods.

**DOOR
G. JANSSEN
NIJVERDAL**

Ik denk dat hier de kern van zijn betoog ligt, dat hij in een viertal artikelen over vernieuwing van het theologisch onderwijs plus een naschrift aan mijn adres heeft gehouden. Hij hoopt met die artikelen mijn moeite met de in de brochures van het Geref. Seminarie gebruikte uitdrukkingen, met name 'het profetische spreken' weggenomen te hebben. Laat ik hem allereerst danken voor de moeite, die hij zich heeft getroost. Ik had, goede vrienden als we al sinds onze studententijd zijn, overigens van hem niet anders verwacht. Ik moet echter wel even, om misverstand bij onze lezers te voorkomen, opmerken dat ik geen moeite had en heb met de uitdrukking 'profetisch' spreken, waarvoor ik in mijn artikelen met nadruk ruimte wilde zien gegeven. Mijn bezwaar lag in het eenzijdig gebruik van de term in genoemde brochures en ook tegen de beperkte inhoud, die er aan wordt gegeven: wat de Geest zegt 'op dit moment' en 'in deze situatie'. U kunt dit nalezen in de nummers 5 en 6 van deze jaargang van Opbouw.

Maar goed, het gaat dus om het

levende Woord van God. Daarover zijn we het wel eens en dat is ook de vreugde bij het voeren van deze discussie. Een discussie heeft trouwens in de regel pas werkelijk zin als men het over de grondslag eens is. Maar de vraag, waar we het nu over moeten hebben is waarom en waarin het Woord van God levend is. Omdat het vermanend en vertroostend is in de speciale zin van het woord; omdat er een expresse vermaning en vertroosting wordt toegevoegd aan wat de Here ons openbaart? Dat lijkt me te beperkt gezien. Het Woord Gods is altijd levend omdat het de levende God verkondigt, Zijn openbaring aan ons bevat en doorgeeft, Zijn openbaring in Jezus Christus, die de weg, de waarheid en het leven is. Als zodanig is het het licht in onze duisternis, geeft het de redding in onze verlorenheid als mensen van

nature, wijst het ons de weg ten leven, deelt het ons als Gods volk de schatten van Zijn verbond uit. Daarom ligt er altijd, hetzij dit expres erbij gezegd wordt of niet, de oproep tot geloof en bekering in opgesloten, want het is altijd het Woord dat niet in het luchtledige wordt gesproken maar tot de mens, de zondaar, de gelovige, in al zijn nood en vreugde, zijn verlorenheid en terugkeer tot de Vader. De Waarheid is zelf levend, de Waarheid zal u vrijmaken. Daarom moet zij in deze wereld verkondigd worden.

Wil men dit profetisch spreken noemen, het is mij wel, mits men daarbij bedenkt dat het bijbels spraakgebruik breder is en gevarieerder, ook het moment van regelrechte inspiratie kan bevatten en naast zich heeft uitdrukkingen als verkondigen, proclameren, belijden, leren, evangeliseren enz. En het lijkt me beter dat gevarieerde spreken van de Heilige Schrift zelf aan te houden dan eenzijdig voor één bepaalde terminologie te kiezen. Ook het belijden, leren enz. moet altijd tot inhoud hebben het levende Woord van God en daarbij moet toch veelal de situatie in het oog worden gehouden, waarin we belijden enz. Tegenover het tijdloze spreken stelt Janse het profetisch spreken, „in de lijn trouwens van onze roeping genoemd zondag 12 van de Heidelbergse Catechismus”. Ik wil hem allerm minst vliegen afvangen, maar toch opmerken dat in deze zondag voor ons als christenen niet het woord ‘profetisch spreken’ wordt gebruikt, maar de term Belijden: opdat ik zijn naam belijde! Dat heeft met tijdloos spreken niets te maken, zoals hij me direct zal toestemmen.

Theologie

Over theologie en theologie als wetenschap enz. heb ik het mijne gezegd in nummer 8 van deze jaargang. Daarvan geen herhaling nu. Tegen mijn omschrijving van de rechte theologie heeft ds. Janse geen bezwaar: het gelovig en samenvattend naspreken van de Schrift als vrucht van gehoorzaam luisteren. Hij acht het waarschijnlijk dat ik er hetzelfde mee bedoel ‘als wat wij onder profetisch spreken verstaan’. Dat zal voor wat hem betreft wel eens het geval kunnen zijn. Of dit ook zo is bij alle broeders ‘van het Seminarie’ laat ik in het midden.

Maar Janse heeft wel een bezwaar. Ik vergeet nl. dat onder theologie aan de bestaande opleidingsinstituten iets heel anders verstaan wordt, zodat mijn omschrijving niet dekt wat daar allemaal gebeurt.

Dat zal wel waar zijn wat bepaalde opleidingsinstituten betreft. Ik had dit echter niet vergeeten, die instituten vielen gewoon buiten het doel van wat ik behandelde. En bovendien, misbruik of ver-

keerd gebruik heft het goede gebruik van een woord of term niet op. Als dat het geval zou zijn, zouden we wel een heel nieuwe taal moeten creëren óf in alle talen moeten zwijgen. Het woord ‘theologie’ is te algemeen om het niet te gebruiken, zoals ook het Seminarie zelf zijn leerlingen na volbrachte studie candideert in de ‘theologie’ (Statuten) of in de ‘theologische vakken’ (zo br. W. in ‘t Hout, de eerst afgestudeerde van het Seminarie)¹⁾

Maar er is natuurlijk wel onderscheid tussen theologie en preken! Het theologisch bezig zijn wil het preken dienen, maar het nooit vervangen. Het eerste is samenvattend, het tweede als het goed is concreet. Daarom hoort de theologie op een opleidingsinstituut, de preek op de preekstoel. We moeten dit wel goed onderscheiden. Een goed voorbeeld van het eerste geeft Janse in zijn derde artikel, waarin hij spreekt over de alomtegenwoordigheid Gods, zoals daar over gesproken moet worden bij het theologisch onderwijs. Hij gaf er een college over, waarvan een verslag werd gegeven in de negende brochure van het Seminarie. Kort gezegd, de alomtegenwoordigheid Gods komt in de Schrift voor als een verschrikking voor de goddelozen en als een troost voor de vromen. Dat is natuurlijk theologie, samenlezen van verschillende Schriftgegevens, Jer. 23, Amos 9 en Ps. 119: 150-151 en Gods alomtegenwoordigheid laten zien als een levende zaak en niet als een filosofische wereldverklaring of iets dergelijks. De préker zal al naar de situatie is, concreet zijn hoorders hebben te vermanen óf te vertroosten. Het voorbeeld is eenvoudig maar kan verhelderend werken.

Ik wil hier graag toch een bepaalde opmerking maken. Het is mij duidelijk uit al wat ik van de broeders van het Seminarie gelezen heb, dat zij ook in hun opleiding geheel en al rekening willen houden met het levend spreken van Gods woord en beducht zijn voor een scholastisch, theoretisch, filosofisch bezig zijn met de Heilige Schrift en vooral ook voor een daar boven uit willen gaan, vergelijk ook Janse in zijn

¹⁾ Janse zelf schrijft zijn artikelen onder het opschrift: ‘Over vernieuwing van het theologisch onderwijs’. Er is geen reden om dat woord, mits goed opgevat, te verwerpen of er argwanend tegenover te staan. Janse wil met zijn onderwijs gaan in het spoor van Calvin en hij citeert Koopmans, die zegt dat Calvin consequent naar methode en doelstelling met de scholastiek heeft afgerekend. Dezelfde Koopmans zegt in zijn dissertatie „Het oudkerkelijk dogma in de Reformatie, bepaaldelijk bij Calvin”, dat Calvin in zijn institutie theologie en belijden verbindt (pag. 33) en noemt de Institutie een theologisch handboek, in haar uiteindelijke vorm (pag. 77) en een dogmatiek ten dienste van het theologisch onderwijs (pag. 98).

memoreren van Hepp en Kuitert. Ik zou willen zeggen: wie onder ons juicht dit niet toe? Het is goed en nodig dat deze dingen altijd weer worden gezegd.

Maar we moeten wel billijk blijven en niet doen alsof en voorheen, ook vóór de dertiger jaren, niets van deze dingen bestond en alsof pas sinds deze jaren ons het rechte licht is opgegaan.

Kort gezegd, ik heb bezwaar tegen de wijze waarop in het artikel in Opbouw en in het college van Janse over Gods alomtegenwoordigheid wordt gesproken over de vroegere gereformeerde dogmatici, met name over Bavink en Honig. Janse verworpt heel het schema onmededeelbare-mededeelbare eigenschappen. Dat is zijn goed recht. Maar Honig deed het eveneens. En Bavink vermeldt uitdrukkelijk de bezwaren ertegen, maar gaat er tenslotte mee accoord om toch een zekere orde in het behandelen van Gods eigenschappen te hebben. Toch meent Janse dat het gevaar van een abstract Godsbegrip in deze indeling al te zeer aanwezig is. Dat dit gevaar Bavink en Honig, om deze twee voorbeelden te noemen, inderdaad parten heeft gespeeld, toont hij echter niet aan, wordt in het verslag van het college ook niet aangegeven. Daarom is het goed er op te wijzen dat Bavink b.v. er met nadruk op wijst dat de Here niet op gelijke wijze overall tegenwoordig is. Hij citeert dan o.m. Ps. 18: 27: Bij den reine houdt Gij u rein, maar bij den verkeerde toont Gij u een worstelaar. En ook Jer. 23: 23 en 24: Hij is een God van nabij en ook van verre. Het is de zelfde tekst die ook Janse citeert. In Bavinks hele uiteenzetting komt naar voren het spreken over Gods alomtegenwoordigheid als die van de levende God, zie II, pag. 135. En Honig laat zijn bespreking uitlopen met het zeggen: ‘Deze deugd Gods is steeds tot troost der vromen geweest. Geen heerlijker gedachte dan deze, dat God onder alle omstandigheden met ons is’.

Let wel, ik beweer niet dat er geen critiek op de uiteenzettingen van deze dogmatici is te geven, Honig had die zelf op Bavink onderscheiding mededeelbare-onmededeelbare eigenschappen, zagen we reeds. Maar zij trachten op hun wijze de Schrift te laten spreken, ook tegenover allerlei pantheïsme en deïsme. En ze behandelen deze alomtegenwoordigheid van de Here m.i. ook breder dan Janse, indien althans het mij onder ogen gekomen verslag en zijn globale schets in Opbouw het voornaamste weergeven. Ik bedoel dit. Ook wanneer we spreken over de alwetendheid Gods, kunnen we zeggen dat zij een verschrikking bevat voor de goddeloze en een troost voor de vromen. Hetzelfde is het geval met de eigenschap van God de Here dat Hij alles ziet. We kunnen in al deze gevallen het

Administratie

Administratie-adres:

Kon. Wilhelminalaan 38
3956 TD Leersum
Tel. 03434-54288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementsprijs:

f 42,— per jaar of f 22,— per halfjaar.
Buitenland f 50,— per jaar of f 65,— per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v.
Geref. Persver. Opbouw,
Brabantlaan 122
2101 SK Heemstede
Tel. 023-285825

Advertentieprijs:

40 ct per mm.
familieberichten 35 ct p. mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”
Nooitgedacht 3
3701 AL Zeist
Tel. 03404-22452

thema: troost en dreiging niet hanteren als het criterium voor elke eigenschap afzonderlijk. In al dit gemeenschappelijk moet het eigene van elke deugd Gods in de dogmatiek toch in het licht worden gesteld, natuurlijk vanuit de Schriftgegevens. Daartoe behoort voor wat de alomtegenwoordigheid betreft toch zeker Hand. 17: 28: Want in Hem leven wij, en bewegen wij ons en zijn wij en de mededeling van Gods wonen in de hemel en zijn nederdalen vandaar tot de aarde enz. We moeten het levend spreken van de Schrift over troost en dreiging niet laten verstarren tot een schema, waarmee we menen alles te hebben gezegd. Voor wat het spreken ‘op tijd’ en het zeggen van wat gezegd moet worden in onze tijd betreft, wil ik verder opmerken dat in het dogmatische onderwijs de kwestie van een ‘meta-fysisch Godsbegrip’ minder actueel is dan in de dagen van Hepp en de vroegere scholastiek. In onze tijd speelt een anti-metafysische tendens een zeer belangrijke rol (zie H. M. Kuitert: De realiteit van het geloof, pag. 7 vv.) om plaats te maken voor de menselijke ervaring en zelfverwondering en de idee van de mensvormigheid Gods (titel van het proefschrift van Kuitert). God van zijn troon, de mens op de troon, dat is vandaag het grote strijdpunt. Daar moet onze aandacht ook in dogmatici op gericht zijn. Ook de theologie en het theologisch onderwijs moet mede op de tijd gericht zijn, meer dan zich bezig te houden met niet actuele vraagstellingen.

Kerknieuws

Ds A. M. van Leeuwen

Op 27 juni slaagde ds A. M. van Leeuwen uit Vlaardingen voor het doctoraal examen theologie aan de Rijks Universiteit te Utrecht. (Hoofdvak: Nieuwe Testament). De doctorale scriptie behandelde Romeinen 10 : 41.

Zuid Limburg

Voor vakantiegangers in Zuid-Limburg het volgende. De diensten van de Nederlands Gereformeerde Kerk te Maastricht worden gehouden om 9.30 en 17.00 uur in de Waalse Kerk, Pieterstraat 6.

Het kerkgebouw ligt in de binnenstad, dichtbij het Vrijthof. Borden richting Centrum volgen, dadelijk na het passeren van de Maas, nog op de brug, rechtsaf via een „krul“ afdalen naar de begane grond. Vierbaansweg oversteken, langs huizenrij naar rechts en auto parkeren voor de stadspoort. De weg lopend vervolgen tot het einde, 50 meter verder is de kerk.

Haarlem

Het tijdelijk adres van Ds Van der Dussen is Spaarnhovenstraat 85, 2022 TK Haarlem, tel. 023-383573. Definitief adres uiterlijk per 1 okt. a.s.: Koppestokstraat 63, 2014 AN Haarlem, tel. 023-240949.

Eindhoven

De komende vakantietijd worden weer een aantal kerkdiensten gecombineerd met onze Chr. Geref. Zusterkerk.

Die diensten worden gehouden in het kerkgebouw aan de Schootsestraat 47 te Eindhoven en beginnen om 9.30 uur v.m. en/of 17.00 uur n.m.

3 juli: alleen de n.m. dienst
10 juli: beide diensten
17 juli: beide diensten
24 juli: beide diensten
31 juli: alleen de n.m. dienst.

Ingeval van gecombineerde diensten worden (uiteraard) in het Ned. Geref. kerkgebouw aan het Fred. Hendrikplein GEEN diensten gehouden.

Indien alleen de n.m. dienst gecombineerd is, wordt er 's morgens (om 9.30 uur) WEL dienst gehouden in het Ned. Geref. kerkgebouw.

WORDT ISRAËL HERSTELD? Momenteel een gewichtige vraag. Lees ons uitvoerig Schriftuurlijk antwoord. f 1,50 port-vrij. Comité: De waarheid der Schriften, Stolkstraat 18, Rotterdam. Tel. 652972. Giro 4345365.

Zoudt u gelukkig getrouwd willen zijn?

Bel of schrijf naar het

„Christelijk Huwelijksbureau“

POSTBUS 8 — 7450 AA HOLTEN

TEL. 05483 - 3277

Als U een camping zoekt, waar U als christen Uwzelf kunt zijn, kom dan met Uw gezin of groep naar

Evangelische Camping „t' BELOOFDE LAND“

Wij verhuren ook (toer)caravans. VRAAG FOLDER.

Bosweg 17 — 3781 NG Voorthuizen
Telefoon 03429 - 2942

Problemen met uw kinderen?

TWEDE enigszins gewijzigde PUBLICATIE

Het valt niet te ontkennen dat kinderen ons behalve veel geluk en plezier ook veel problemen kunnen bezorgen, vooral als ze groter worden! En ze dan ook nog christelijk op te voeden is helemaal moeilijk! Welnu, een werkgroep van enkele onderwijzers wil graag weten of er voldoende belangstelling is voor een NIEUW CHRISTELIJK OPVOEDKUNDIG MAANDBLAD, genaamd

„Op weg naar Morgen“

Hoe belangrijk dat blad wellicht ook voor U kan zijn, moge blijken uit het volgende overzicht, van de rubrieken met vermelding van een of meer onderwerpen die daarin aan de orde zullen komen.

EERSTE DEEL: OVER KINDEREN

Rubrieken:

VAN BABY TOT PUBER

De lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van het kind, alsmede de eventuele problemen die bij dit groeiproces kunnen voorkomen.

OP SCHOOL

De nieuwe basisschool, de begeleidingsdiensten, verschillende onderzoeken, gezin en school, een verantwoorde schoolkeuze, enz.

PROBLEEMKINDEREN

Kinderen met leer- en opvoedingsmoeilijkheden, gehandicapte en langdurig zieke kinderen.

'LAAT DE KINDEREN TOT MIJ KOMEN'

De godsdienstige opvoeding thuis en op de school, alsmede de relatie tussen kerk en jeugd.

OPVOEDEN IN DEZE TIJD

Invloeden van buiten, wat wel of niet kan, kinderen die andere wegen gaan, wat te doen als er niet meer te praten valt, problemen van éénoudergezinnen.

OPENHARTIG

Publicatie van een (Uw?) opvoedingsprobleem, met het antwoord van een deskundige, dat ook voor anderen leerzaam kan zijn.

WAT ZOU U DOEN IN DIT GEVAL?

Over de dagelijks voorkomende kleine probleempjes waar U regelmatig mee te maken krijgt en waarvan U wel eens wilt weten 'hoe anderen dat doen'!

De REDACTIE zal bestaan uit deskundigen, zoals enkele pedagogen, kinderpsychologen, onderwijsspecialisten en praktijkmensen uit het kleuter-, lager- en voortgezet onderwijs. Zij hebben allen een orthodox-christelijke levensovertuiging.

Het prachtige en kleurrijke blad kan er natuurlijk alléén komen als zich een voldoende aantal abonnees heeft gemeld! Als U zich opgeeft vóór 31 juli a.s., dan kunt U kiezen uit 3 VOORDEELJAARABONNEMENTEN, t.w.: f 50,— voor het eerste jaar, f 95,— voor een tweejarig en f 140,— voor een driejarig abonnement. Na verschijning kost het blad f 30,— per half jaar en f 55,— per jaar.

Stuurt U geen geld!

De werkgroep ontvangt wel graag nevenstaande BON van U!

TWEDE DEEL: VOOR KINDEREN

Rubrieken:

OP HUN GEZONDHEID!

De kinderarts behandelt allerlei ziekten; voorts voorlichting over voeding, tips en recepten.

KIND EN NATUUR

Bloemen en planten en een verhaal van de dierenarts.

ONDERWEG

Verkeersrubriek m.m.v. Veilig Verkeer Nederland.

OP REIS

Informatie over (en reizen naar!) plaatsen waar ook kinderen aan hun trekken komen, zowel in binnen- als buitenland.

TEXTIELE WERKVORMEN

Kindermode, haken, breien en borduren, met patronen!

VAN ALLES WAT

Nieuwtjes over allerlei dingen, die voor kinderen belangrijk of interessant zijn.

VOORLEESVERHALEN

Voor peuters en kleuters en de wat grotere kinderen.

HET KINDERBOEK-VAN-DE-MAAND

Uitvoering bespreking van een bepaald boek, alsmede nieuws over andere kinderboeken.

DERDE DEEL: DOOR KINDEREN

Tekeningen, verhalen, brieven, over hobby's, ruilen en verzamelen, een kleurwedstrijd, een jeugdpuzzel en 'uit de kindermond'.

Bon

Hierbij geef ik mij op als abonnee op het nieuwe blad! Ik heb aangekruist wat ik heb gekozen.

- ☐ f 30,— voor een half jaar
☐ f 50,— voor het eerste jaar
☐ f 95,— voor een tweejarig abonnement
☐ f 140,— voor een driejarig abonnement

Naam:
Straat:
Postcode:
Plaats:

ALS BRIEF (of een briefkaart) zenden aan dit adres:
WERKGROEP 'OP WEG NAAR MORGEN'
Postbus 345, 1200 AH Hilversum